

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
183 – 19/ 2018
Београд

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПУСЛОВЕ
РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА
ПИСАРНИЦА 33

ПРИМЉЕНО: 27.06.2018. Заштитник грађана

Орган	Орг. јед.	Бр. Сл.	Презг.	Вредн.

дел.бр. 20747
датум 27.06.2018.

МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА
И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА
-КАБИНЕТ МИНИСТРА-

11000 БЕОГРАД
Немањина 22-26

На основу члана 18. став 4. Закона о Заштитнику грађана („Службени гласник РС“, бр. 79/05 и 54/07), Заштитник грађана је, са становишта своје законом утврђене надлежности, размотрио текст **Нацрта закона о штрајку**, који сте нам доставили на мишљење у прилогу вашег акта број: 011-00-415/2018-05 од 28. маја 2018. године и, у вези са тим, даје следеће

МИШЉЕЊЕ
НА
НАЦРТ ЗАКОНА О ШТРАЈКУ

Начелни коментари

Заштитник грађана подржава напоре овлашћеног предлагача да унапреди социјални дијалог ради заштите економских, социјалних и професионалних интереса и права из радног односа и по основу рада. Имајући у виду значај материје коју уређује наведени Нацрт, као и чињеницу да је штрајк управо продукт непостојања (одсуства) социјалног дијалога и колективног преговарања, решења морају бити конципирана тако да у пуној мери пружају гаранције делотворности и законитости штрајка, на начин на који је овај институт дефинисан у самом закону (могућност остваривања и заштите економских, социјалних и професионалних интереса), односно онемогућавају злоупотребе овлашћења са циљем да се обесмисли штрајк у случају злоупотребе овлашћења. Одређивање минимума процеса рада кроз колективно преговарање, у коме се социјални партнери посматрају као равноправни актери, истиче значај социјалног дијалога у решавању овог питања.

У вези са тим, у овом тренутку Заштитник грађана **нема примедба на текст Нацрта закона о штрајку**, који је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања доставило овом органу актом број: 011-00-415/2018-05 од 28. маја 2018. године.

Појединачни коментари

Имајући у виду да је усвајање Закона о штрајку јединствена прилика за унапређење правног оквира у тој области, Заштитник грађана сматра сврсисходним да укаже и на могуће правце и начине његовог побољшања.

У вези са одредбом члана 2. Нацрта којом је прописано да: „Штрајк, у смислу овог закона, јесте прекид рада који организује синдикат или **већина запослених** код послодавца, или у организационом делу послодавца ради остваривања и заштите њихових економских, социјалних и професионалних интереса и **права из радног односа.**“ Заштитник грађана указује да су Законом о раду („Сл. гласник РС“, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 - одлука УС и 113/2017), као општим прописом, регулисана права, обавезе и одговорности **из радног односа, односно по основу рада**, те да размотрити потребу да се одредба члана 2. Нацрта прецизира на начин да обухвати могућност организовања штрајка ради остваривања и заштите њихових економских, социјалних и професионалних интереса и **по основу рада**.

Иако је предлагач вероватно узео у обзир препоруке Међународне организације рада (у даљем тексту: МОР) и њених тела, Заштитник грађана подсећа да Комитет за слободу удруживања сматра да захтев за доношење одлуке од стране више од половине свих радника може, у зависности од случаја до случаја, ометати могућност организовања штрајка, те да одредбе којима се захтева апсолутна већина могу укључити ризик озбиљног ограничавања право на штрајк¹.

Одредбом члана 17. став 1. Нацрта прописано је да: „**Послодавац одређује запослене** који су дужни да раде за време штрајка ради обезбеђивања минимума процеса рада у складу са чланом 14-16. овог закона, а по прибављеном мишљењу штрајкачког одбора, најкасније пет дана пре почетка штрајка.“ Имајући у виду све до сада наведено, а нарочито материју коју регулише овај Нацрт, природу штрајка као таквог и потребу социјалног дијалога, Заштитник грађана сматра да се остваривање сврхе његовог доношења може боље остварити унапређењем наведене одредбе на начин да одредба става 2. гласи:

„**Послодавац одређује на којим радним местима и са којим бројем запослених** је потребно обезбедити минимум процеса рада у складу са чланом 14-16. овог закона, а по прибављеном мишљењу штрајкачког одбора, најкасније пет дана пре почетка штрајка.“

Одредбом члана 12. Нацрта прописано је да: „**Штрајк није дозвољен професионалним** припадницима Војске Србије, припадницима Безбедносно-информативне агенције, у здравственим установама које пружају хитну медицинску помоћ, у контроли летења, припадницима специјалне и посебних јединица полиције и у случајевима прописаним законом о полицији.“ Упориште за такав приступ, према сазнањима Заштитника грађана, може се наћи, као и за концепт који предвиђа условљено право на штрајк, у упоредном

---

¹ Freedom of Association: Digest of decisions and principles of the Freedom of Association Committee of the Governing Body of the ILO, Geneva, International Labour Office, Fifth (revised) edition 2006, стр. 115 (http://www.ilo.org/global/standards/information-resources-and-publications/publications/WCMS_090632/lang-en/index.htm)

законодавству, нпр. у Хрватској то није материја Закона о штрајку већ је то питање уређено Законом о служби у оружаним снагама, члан 15. став 2., који професионалним војницима/дјелатним војним особама забрањује штрајк. Он је, према информацијама доступним преко средстава јавног информисања, подржан и недавном одлуком Уставног суда Немачке који сматра да јавни службеници, конкретно наставници, немају право на штрајк². Због тога, Заштитник грађана указује да МОР посебно истиче значај увођења компензацијских гаранција за раднике који су лишени права на штрајк и који су на тај начин изгубили средства за одбрану својих интереса³.

Одредбом члана 19. ставовима 2. и 3. Нацрта прописано је да: „Запослени који учествује у штрајку остварује права из радног односа, осим права на зараду/плату и накнаду трошкова по основу рада, а право на обавезно социјално осигурање остварује у складу са законом. Изузетно од става 2. овог члана право на зараду/плату имају запослени који штрајкују због неисплаћених зарада/плата у складу са законом.“ Поменути одредбу Заштитник грађана је разматрао са становишта сврхе доношења овог закона. Имајући то у виду Заштитник грађана сматра корисним да се размотри могућност унапређења поменуте одредбе, слично решењима у упоредном праву. Начелно посматрано, штетне последице штрајка не би требало да сноси онај чија су права или интереси повређени, односно према којима нису извршене уговорне или законом прописане обавезе. Начин на који је формулисан члан 19., који предвиђа аутоматски губитак зараде, не одговара наведеном принципу одговорности и социјалне правде. Због тога, Заштитник грађана сматра да је пожељно размотрити могућност да се решење предложено у члану 19. став 2. Нацрта, унапредити на начин да се одредба става 2. промени тако да гласи:

„Запослени који учествује у штрајку остварује права из радног односа, право на зараду/плату и накнаду трошкова по основу рада, који се могу умањити сразмерно времену учествовања у штрајку, а право на обавезно социјално осигурање остварује у складу са законом.“

Предлог измена члана 19. је решење која садрже сродна упоредна законодавства (закони Босне и Херцеговине, Црне Горе и Хрватске).

На крају, Заштитник грађана ће у складу са својим овлашћењима из Закона о Заштитнику грађана („Службени гласник РС“, бр. 79/05 и 54/07), наставити да прати поступак доношења Закона о штрајку.

ЗАМЕНИК ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА

² (<https://beta.rs/vesti/drustvo-vesti-svet/91525-ustavni-sud-nemacke-potvrдио-da-javni-sluzbenici-nemaju-pravo-na-strajk>)

³ Freedom of Association: Digest of decisions and principles of the Freedom of Association Committee of the Governing Body of the ILO, Geneva, International Labour Office, Fifth (revised) edition 2006, стр. 122 (http://www.ilo.org/global/standards/information-resources-and-publications/publications/WCMS_090632/lang--en/index.htm)